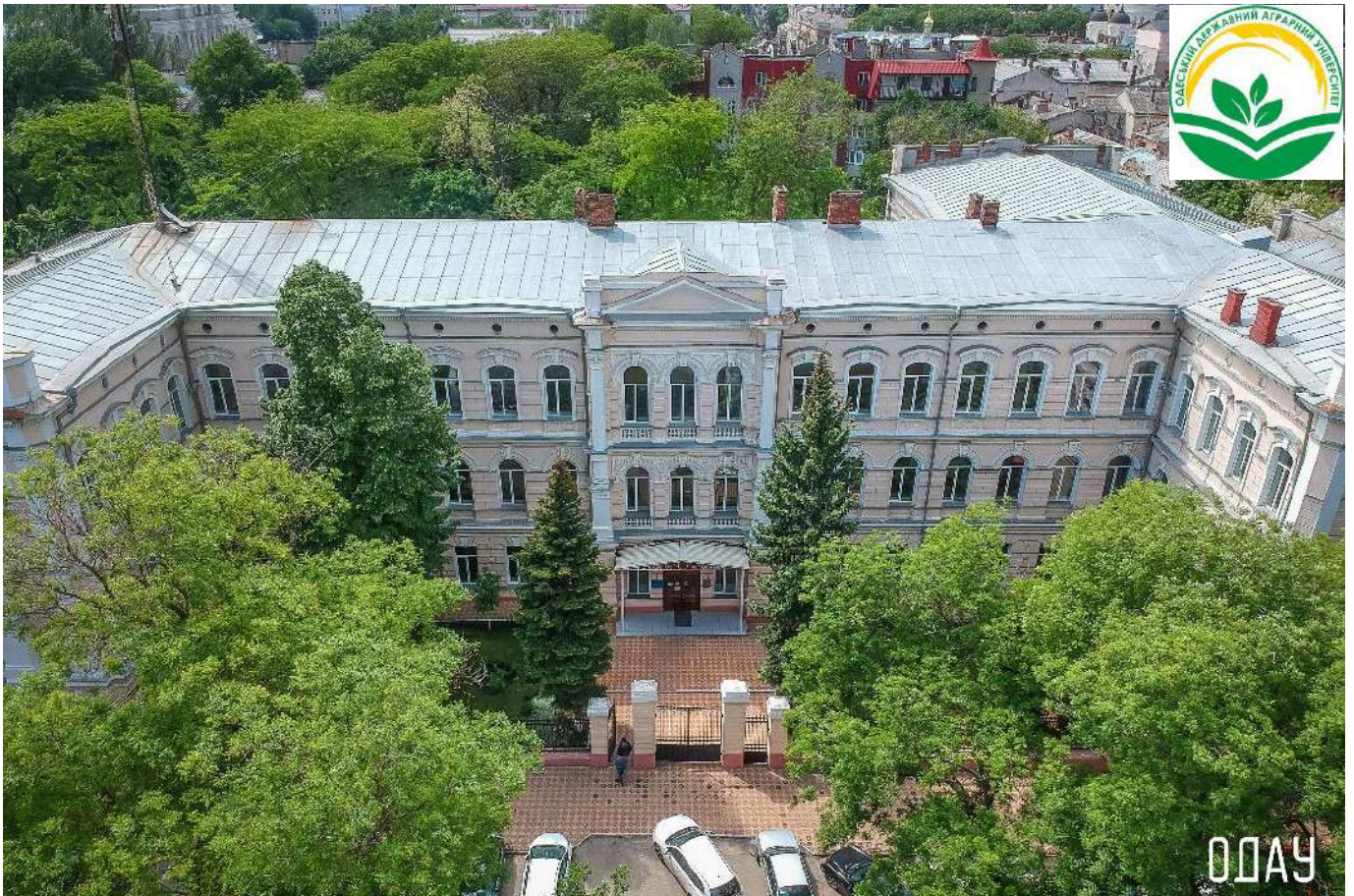


**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**



**«РОЗВИТОК АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ
ПІД ЧАС ВІЙНИ»**

**Збірник матеріалів Науково-практичного форуму
(29 травня 2024 року)**

Одеса 2024

УДК 342.1: 338.124.2(477)

Розвиток агропромислового комплексу та сільських територій під час війни: Збірник матеріалів Науково-практичного форуму, 29 травня 2024 року. Одеса, ОДАУ. 2024. 157 с.

У збірнику представлені наукові дослідження, практичні рекомендації та досвід фахівців у галузі сільського господарства, економіки та соціального розвитку. Тематика охоплює адаптацію агропромислового комплексу до нових реалій, забезпечення продовольчої безпеки, стратегії відновлення та розвитку сільських територій, а також підтримку фермерських господарств і малого бізнесу. Збірник стане корисним ресурсом для науковців, практиків, політиків та всіх зацікавлених у відновленні та розвитку аграрного сектору та сільських територій України.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету Економіки та управління Одеського державного аграрного університету протокол №10 від 19 червня 2024 року.

Редакційна колегія:

Мацієвич Т.О. к.е.н., доцент, в.о. декана факультету економіки та управління, ОДАУ (голова ред.колегії)

Запша Г.М., д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту, ОДАУ

Крюкова І.О., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і оподаткування, ОДАУ

Шабатура Т.С., д.е.н., професор, зав. кафедри економічної теорії та економіки підприємства, ОДАУ

Аверчев О.В., к. е. н., заслужений працівник науки і техніки України, д.с.-г.н., професор, завідувач кафедри землеробства, дорадник сільськогосподарського виробництва, Херсонський державний аграрно-економічний університет

Ситник О.І., к.геогр.н., доцент кафедри географії, геодезії та землеустрою, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини;

Ревуцька А.О., к.е.н., доцент кафедри економіки, Уманський національний університет садівництва

Найда А.В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування, ОДАУ (відповідальний секретар)

Відповідальність за достовірність даних, зміст і якість матеріалів збірника несуть автори.

Нікітенко М. П.,
здобувач PhD,
асистент кафедри землеробства Херсонський
державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна

Аверчев О. В.,
д-р с.-г. наук, професор, завідувач кафедри
землеробства Херсонський державний
аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ У СВІТЛІ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

Розвиток агропромислового комплексу та сільських територій під час війни має критичне значення для забезпечення продовольчої безпеки, економічної стійкості та соціального благополуччя населення. Особливо в умовах конфлікту, коли обмежений доступ до ресурсів, технологій та ринків, агропромисловий сектор стає ключовим елементом виживання та відновлення. Продовольча безпека є критично важливою, особливо у воєнних умовах, коли забезпечення доступу до продуктів харчування може бути ускладненим через різні фактори, такі як перерви в постачанні, евакуація населення, знищення соціальної та виробничої інфраструктури. З метою уникнення загрози голоду та гуманітарної кризи в умовах війни важливо забезпечити безперервність виробництва продуктів харчування, навіть у воєнний період, що вимагає захисту сільськогосподарських угідь, зерносховищ та інших об'єктів виробництва від можливих воєнних загроз. У свою чергу фермерам потрібен доступ до виробничих ресурсів, таких як насіння, добрива, води та пестициди, навіть під час воєнних конфліктів.

Науково обґрунтований розвиток аграрного виробництва сприяє збереженню природних ресурсів та розумному використанню земельних угідь. Наведені аспекти мають важливе значення для стабільності екосистем та збереження біорізноманіття. Сільське господарство зазвичай потребує значної робочої сили для виробництва, обробки та транспортування продуктів. Коли в умовах війни відбувається значна втрата людського потенціалу для ведення сільського господарства, виникає важливе завдання забезпечення продовольства та стійкості сільських громад. За рахунок впровадження інтенсивних технологій та діджеталізації виробництва.

Впровадження діджиталізації у сільське господарство дозволяє здійснювати роботу без прямого втручання людини. Використання агродронів та супутникових систем дозволяє здійснювати моніторинг поля з висоти пташиного польоту, а також збирати дані для оптимізації процесів вирощування культур. Впровадження інтелектуальних систем управління сприяє автоматизації виробництва та оптимізації складних процесів сільського господарства, включаючи контроль за температурним режимом та вологістю, дозування добрив та іншими ресурсами.

Впровадження інновації у сфері аграрного виробництва дійсно переживають значний розвиток завдяки постійному вдосконаленню технологій та використанню сучасних засобів моніторингу та аналізу. Впровадження елементів діджиталізації спрощує процес збору та аналізу великої кількості даних про умови росту рослин, ґрунтові властивості, погоду та інші фактори, що впливають на виробництво. Такий підхід дозволяє вдосконалювати методи вирощування, оптимізувати використання ресурсів та збільшувати врожайність. Встановлення датчиків та станцій контролю дозволяє фермерам здійснювати моніторинг за показниками вологості ґрунту, рівнем поживних речовин та станом рослин, що допомагає оптимізувати використання води, добрив та інших ресурсів зменшуючи їх витрати та мінімізує вплив на довкілля. Аналіз даних, отриманих з датчиків та станцій контролю, надає можливість фермерам приймати більш обґрунтовані рішення щодо обробки рослин, захисту від шкідників та хвороб, висіву культур та інших аспектів сільського господарства. Адже сучасні системи моніторингу дозволяють виявляти проблеми та реагувати на них швидко, що допомагає зменшити ризик втрат врожаю внаслідок хвороб, шкідників або негативних погодних умов. На основі складеної бази даних створюються прогностичні моделі для прогнозування врожайності, ризику захворювання рослин та інших аспектів сільського господарства, що забезпечить фермерам вчасне реагування до майбутніх викликів.

Використання таких технологій сприяє підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, зменшити витрати на робочу силу та забезпечити стабільність в умовах втрати людського потенціалу. Однак важливо також враховувати соціальні та економічні аспекти впровадження таких інноваційних технологій, зокрема, забезпечення перекваліфікації та підтримки для фермерів та робітників від наукових та освітніх установ і центрів дорадництва, які в свою чергу забезпечують фермерів необхідною інформацією у зв'язку з автоматизацією, порадами та рекомендаціями з питань ведення сільського господарства, такими як вибір сільгосппродукції, методи вирощування, боротьба з хворобами та шкідниками, управління ґрунтом та водними ресурсами тощо.

Центри дорадництва організують навчальні заходи, семінари та тренінги для фермерів та інших учасників сільського господарства з метою підвищення їхнього професійного рівня та ефективності виробництва. Здійснюють інформаційну підтримку фермерів про новітні технології та інновації в аграрному секторі, сприяють їх впровадженню та надають рекомендації щодо їхнього використання. Займаються проведенням моніторингу сільського господарства на регіональному рівні, збирають та аналізують дані про виробництво, ринкові умови, тенденції та інші фактори для надання зрозумілої інформації фермерам. Надають допомогу у плануванні господарської діяльності, управлінні ресурсами, фінансовому плануванні та інших аспектах управління сільськогосподарським бізнесом. Такий підхід сприяє економічному зростанню сільських громад, оскільки фермерські господарства та сільські підприємства створюють попит на послуги та товари в місцевих галузях, таких як торгівля, транспорт, освіта та охорона здоров'я.

Сільське господарство відіграє важливу роль у забезпеченні економічної стійкості, особливо в умовах війни. Для відновлення ефективного функціонування роботи сільськогосподарського сектору необхідно відновити інфраструктуру, таку як дороги, зрошувальні системи та зерносховища, щоб забезпечити умови для продуктивності. Здійснити відновлення та створення сучасних елементів логістичного ланцюга можливо за допомогою міжнародних громадських програм та співпраць, які забезпечать допомогу у відновленні сільського господарства та навчанні місцевих фермерів та працівників.

Література:

1. Averchev O., Nikitenko M. Use of digitalization in agricultural sector in monitoring for weather activity at climate change. *Azərbaycan Hidrotexnika və Meliorasiya Elm-İstehsalat Birliyinin 2020-ci ilə dair "Elmi əsərlər toplusu"*, XLII cild – Bakı: 2021-ci il, "Elm". с. 14-27.
2. Аверчев О.В., Нікітенко М.П., Вплив воєнних дій на екологізацію агровиробництва у Херсонській області. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки. Одеса, 2023. Вип. 130. с.3-10.*
3. Максимова С. Розвиток дорадництва аграрної сфери економіки. *Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. Вип. 19, ч. 1, 2014. с. 67-72.*
4. Горобець Н. М. Цифрові технології в системі стратегічного управління аграрними підприємствами. *Агросвіт № 1, 2022. с.36-43*
5. Правдюк Н.Л. Інформаційне забезпечення стратегічного розвитку аграрних підприємств. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2021. № 2. С. 49-63.*

ЗМІСТ

Abgash T. I., Shabatura T. S. WORKING CAPITAL MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES DURING THE WAR	3
Konopelska O. V., Shabatura T. S. ENVIRONMENTAL AND SOCIAL RISKS OF AGRICULTURAL PRODUCTION AND WAYS TO REDUCE THEM	6
Ахтеменко А.В., Лівінський А.І. НАСЛІДКИ ПІДРИВУ КАХОВСЬКОЇ ГЕС ДЛЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	9
Богач В.М., Баришко О.Д., Бахчиванжи Л.А. ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА УПРАВЛІННЯ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	12
Бойко Л.О., Бойко В.О. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ДЛЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ У ПЕРІОД НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	14
Василіва Є.М., Дідур Г.І. СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЗАКУПКАМИ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	17
Водяний М. В., Полюхович Ж. В., Найда А.В. ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА МШП ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ	20
Галицький О.М., Щербак Д.О. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	22

Мокан А. В., Дідур Г. І. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	89
Мороз О.В., Грекова Т.М. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	92
Морозов Д.П., Бахчиванжи Л.А. АНТИКРИЗОВА КАДРОВА ПОЛІТИКА СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ	97
Мотрук С. О., Дідур Г. І. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗШИРЕНИМ ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ	99
Нікітенко М. П., Аверчев О. В. ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ У СВІТЛІ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ	103
Оберемок В.О., Лівінський А.І. СТАЛІЙ РОЗВИТОК АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ТА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ПІД ЧАС ВІЙНИ	106
Праведна А.Г., Дідур Г.І. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	109
Прокопенко Н.І. ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ІНДИКАТОР СТІЙКОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ	- 112
Ситник О.І. ВНУТРІШНІ ВОДИ ГАЙВОРОНЩИНИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ	116
Сорока А.Ю., Потишняк О.М., Крюкова І.О. СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ НА СОЛОДКІ НАПОЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	120